

■ Са „Тамнава-Западног поља“

„Глодар 5“ откопава ИСТОЧНИ ДЕО ЛЕЖИШТА

ЕПС

Свим радницима Огранка
РБ „Колубара“ желимо срећне
новогодишње и божићне празнике

**20
24**

Садржај

04

из епс групе

Наставак дигитализације услуга у ЕПС
Попуст за електронски рачун

10

актуелно

На Пољу „Е“ раме уз раме раде
„велика“ и „мала двојка“
Све је боље у пару

12

репортажа

Сегменти историје дуге седам деценија
Кад „Метал“ уђе у крв

14

актуелно

Из погона Одржавање у Сушари
Санација пет бидона

17

„Колубарске“ теме на Сајму енергетике
За сигуран развој копова

18

локални мозаик

Обележено 109 година од Колубарске битке
Почаст српском војнику

19

Одржан Једанаести школски позоришни фестивал
Представе све квалитетније

20

временлов

Сто година фудбала у Белановици
Шукри-паша, победа је наша

04

ЕПС на Конференцији о енергетској ефикасности

Рационалном потрошњом до уштеде

06

Са „Тамнава-Западног поља“
„Глодар 5“ откопава источни део лежишта

08

Нова опрема за већу производњу угља

Монтирају се машине

импресум

ЕНЕРГИЈА
КОЛУБАРА

ИЗДАВАЧ: ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ АД, Балканска 13, Београд
ЧАСОПИС ИЗЛАЗИ МЕСЕЧНО

В. Д. ГЕНЕРАЛНОГ ДИРЕКТОРА: Душан Живковић, ДИРЕКТОР СЕКТОРА ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Тања Крстонијевић,

РУКОВОДИЛАЦ СЛУЖБЕ ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Наталија Живковић, ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: Ана Павловић,

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК: Милош Павловић, УРЕДНИК ФОТОГРАФИЈЕ: Милан Цвијетић,

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ: Карађорђева 37, 11550 Лазааревац, ТЕЛЕФОНИ: 011 735 5086, 735 5089, Е-МАИЛ: redakcija@rbkolubara.rs, WEB СИТЕ: www.rbkolubara.rs,

НАСЛОВНА СТРАНА: Александар Рашин, ЛОГОТИП: Милош Павловић, ШТАМПА: Три „О“ д.о.о. Аранђеловац, ТИРАЖ: 3.500

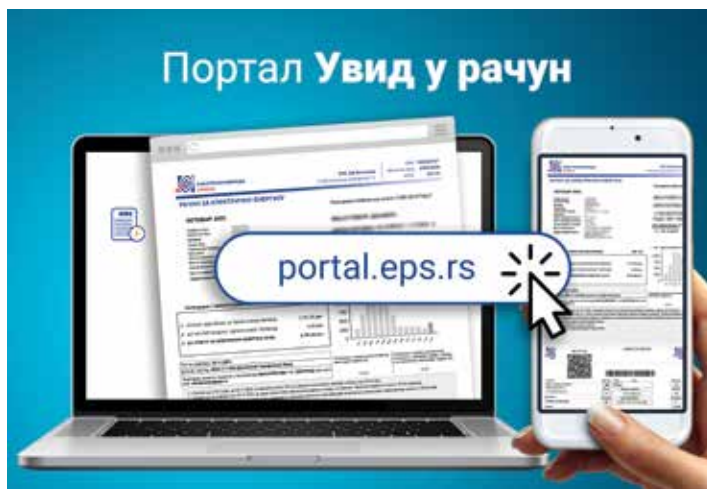
Први број листа РБ „Колубара“, под називом „КОЛУБАРА“, изашао је из штампе 24. септембра 1960. године. Од 15. новембра 2017. носи назив „ЕПС ЕНЕРГИЈА КОЛУБАРА“

Попуст за електронски рачун

Право на попуст од 50 динара на рачуну за електричну енергију имаће купци на гарантованом снабдевању који се одреде за замену папирних рачуна електронским, одлучила је Скупштина „Електропривреде Србије“ АД.

Скупштина је прихватила предлог Надзорног одбора да се домаћинствима и малим купцима умање рачуни за 50 динара почев од првог наредног обрачуна од дана пријема захтева за доставу електронског рачуна.

– Замена папирних рачуна електронским је још један корак модернизације и процеса дигитализације „Електропривреде Србије“ и настојања да се домаћинствима и малим купцима омогући брз и једноставан увид у потрошњу електричне енергије, али и плаћање рачуна. Осим тога, ЕПС на овај начин показује друштвену одговорност, односно

одговорност према животној средини – изјавила је министарка рударства и енергетике Дубравка Ћедовић Хандановић, заступник Владе Републике Србије у Скупштини ЕПС.

Дигитална услуга електронски рачун може се активирати од децембарског

обрачуна подношењем захтева електронским путем (ugovaranje.bg@eps.rs, ugovaranje.ns@eps.rs, ugovaranje.kv@eps.rs, ugovaranje.ni@eps.rs; ugovaranje.kg@eps.rs) или лично на шалтерима ЕПС-а. Захтев се може преузети на сајту и шалтерима ЕПС-а, а приликом пријаве потребно је доставити

наплатни број са рачуна и електронску адресу за доставу рачуна. На порталу Увид у рачун купци ће једноставно моћи да активирају услугу.

– Сада желимо додатно да мотивишемо наше грађане да не чекају папирни рачун и да не чекају испред шалтера, јер за то више нема потребе. Електронски рачун значајно скраћује период од дана издавања рачуна до дана пријема од стране купца – изјавио је Душан Живковић, в. д. генералног директора ЕПС АД.

ЕПС је интензивирао дигитализацију услуга за купце почетком новембра покретањем новог портала Увид у рачун, на који се до сада регистровало готово 270.000 корисника. Ускоро ће купцима бити доступна и мобилна апликација, и то на српском и енглеском језику, уз могућност слања обавештења и подношења рекламација.

Р. Е.

■ ЕПС на Конференцији о енергетској ефикасности

Електропривреда Србије подстиче рационалну потрошњу електричне енергије и енергетску ефикасност, између осталог и кроз попусте за домаћинства која смање потрошњу електричне енергије у односу на исти месец у претходне две године.

– Домаћинства која у периоду од октобра до марта смање потрошњу електричне енергије за више од пет одсто могу да остваре попусте на месечни рачун, који се крећу од 20 до чак 40 одсто. Обрачунава се и попуст од пет одсто за рационалну потрошњу електричне енергије на рачуну ако домаћинство увећа удео ниже тарифе за пет одсто у односу на исти месец претходне године – рекла је Јадранка Ристић, директор Дирекције за јавно снабдевање, на међународној конференцији „Значај енергетске ефикасности за смањење потрошње електричне енергије“, одржаној 13. децембра.

Велики утицај на смањење потрошње дали су и купци-произвођачи. ЕПС је са њима

закључио 2.800 уговора. Њихова укупна инсталисана снага достигла је 38 мегавата, а испоручили су 13 GWh зелене електричне енергије, истакла је Ристић.

Осим што преглед потрошње грађани могу да прате на порталу Увид у рачун, од 1. јануара то ће моћи и путем мобилне апликације, најавила је Ристић и додала да ће преко апликације бити омогућено и плаћање рачуна за електричну енергију.

О подизању енергетске ефикасности говорио је Александар Латиновић, шеф Службе за системске услуге, који је рекао да ЕПС на појединим објектима анализира постојећи ниво енергетске ефикасности и могућност уградње топлотних пумпи, као и инсталацију соларних панела.

– У току је потписивање уговора за постављање соларних панела на објектима ТЕ „Никола Тесла А“ и израда инвестиционо-техничке документације за

постављање соларних електрана на ТЕНТ Б – рекао је Латиновић.

Маја Вукадиновић, помоћница министарке рударства и енергетике за енергетску ефикасност и климатске промене, рекла је да је енергетска санација вишепородичних стамбених зграда прикључених на систем даљинског грејања веома важна за прелазак на наплату грејања по утрошку, што је законска обавеза у Србији.

– Приоритет у учешћу у пројекту, који реализује Министарство у сарадњи са ЕБРД, познат као концепт јавни ESCO, имаће вишепородичне стамбене зграде са највећом специфичном потрошњом у којима ће уштеде бити највише видљиве – рекла је Вукадиновић.

Она је додала да су у току јавни позиви за избор стамбених заједница у 15 јединица локалне самоуправе, и подсетила да је овај пројекат укупно вредан око 64,5 милиона евра, од чега је 50 милиона евра зајам банке, а око 14,5 милиона евра су средства донације.

Р. Е.

Већа снага највеће српске ХЕ

Душан Живковић, в. д. генералног директора „Електропривреде Србије“, Дубравка Ђедовић Хандановић, министарка рударства и енергетике, Њ. Е. Александар Боцан Харченко, амбасадор Руске Федерације у Републици Србији, као и представници компаније „Силовије машини“, присуствовали су званичном завршетку ревитализације ХЕ „Ђердап 1“.

– Успешно урађеном ревитализацијом, ХЕ „Ђердап 1“ добила је већу снагу, мањи обим одржавања и вишедеценијску поузданост. Укупна снага њених шест агрегата повећана је на 1.140 мегавата, а повећањем номиналне активне снаге сваког агрегата са 171 на 190 MW, ЕПС је добио једну нову електрану

снаге око 100 MW – рекао је Живковић.

Истакао је да је велики труд који је уложен у ревитализацију хидроелектране „Ђердап

1“ већ показао одличне резултате. Производња је прешла пројектовану годишњу производњу од 5,5 милијарди kWh, а постављен је дневни

рекорд производње од 27.650 MWh.

– ХЕ „Ђердап 1“ даје велики допринос стабилности и сигурности система и тренутно учествује у укупној производњи електричне енергије у Србији са 23 одсто. Велике хидроелектране на Дунаву ће и у будућности бити један од стубова нашег електроенергетског система, као и велики и стабилни произвођачи зелене енергије – навела је Дубравка Ђедовић Хандановић, министарка рударства и енергетике.

Обимне радове на ревитализацији ХЕ „Ђердап 1“ обавили су стручни тимови ЕПС-а, ХЕ „Ђердап“, стручњаци домаћих научних институција и руске фирме „Силовије машини“.

P. E.

Сваки нови зелени мегават снаге у капацитетима ЕПС-а је вишеструка корист за ЕПС, државу и грађане Србије

■ „Електропривреда Србије“ на зеленом путу

Улагање у обнову постојећих и изградњу нових капацитета који користе обновљиве изворе енергије окосница је нашег стратешког развоја и у томе имамо максималну подршку Владе и Министарства рударства и енергетике – рекао је Душан Живковић, в. д. генералног директора ЕПС АД, на конференцији о екологији и енергетици „Look Up“ одржаној на Копаонику почетком децембра. Како је истакао, интензивно се ради на пројекту изградње реверзибилне ХЕ „Бистрица“, а међу приоритетима ЕПС-а су пројекти изградње ветро и соларних електрана „Костолац“ и „Петка“.

– Ветропарк „Костолац“ је пилот-пројекат ЕПС-а, снаге 66 MW. Састоји се од 20 ветротурбина, снаге по 3,3 MW, а планирана годишња производња је око 184 милиона kWh. Соларна

електрана „Петка“ биће прво фотонапонско постројење у ЕПС-овом огранку „ТЕ-КО Костолац“. Имаће инсталисану снагу од 9,75 MW и планирану годишњу производњу од 15,6 GWh – рекао је Живковић.

Након ревитализације ХЕ „Ђердап 1“, ЕПС наставља обнову у хидро сектору, а најзначајнији пројекти су модернизација „Власинских ХЕ“, „Бистрице“, „Потпећ“ и „Ђердап 2“. Живковић је истакао да је сваки нови зелени мегават снаге у капацитетима ЕПС-а вишеструка корист за ЕПС и државу и грађане Србије.

Модернизација пословних процеса и дигитализација услуга су приоритети у пословању и ЕПС

ће наставити са интензивним развојем у складу са савременим захтевима тржишта, навео је Живковић.

О нераскидивој повезаности екологије и енергетике и њиховом значају говорила је Дубравка Ђедовић Хандановић, министарка рударства и енергетике, на отварању 19. међународног сајма енергетике, одржаном крајем новембра.

Она је навела и да су грађани мотивисани да троше мање енергије и да се успешно спроводи програм за повећање енергетске ефикасности у домаћинствима. Побољшан је законодавни оквир у Србији, посебно када су у питању обновљиви извори енергије,

и оснажени су производни капацитети „Електропривреде Србије“.

– Производња електричне енергије у ЕПС-у је сигурна, депоније угља и хидроакumulације су пуне. Завршена је ревитализација хидроелектране „Ђердап 1“, драгуља наше електропривреде, и њена снага повећана је за 10 одсто. Приводимо крају изградњу новог блока Б3 у термоелектрани „Костолац“, снаге 350 MW. То је највеће енергетско постројење које градимо у последњих 30 година. Почетком наредне године завршићемо изградњу постројења за одсумпоравање у ТЕНТ А, које ће омогућити да се смањи утицај на животну средину у нашој најважнијој ТЕ – рекла је Ђедовић Хандановић.

Сандра Докић, државни секретар у Министарству заштите животне средине, нагласила је да је у фокусу зелена економија, рециклажа и управљање отпадом. То су области у којима су направљени значајни помаци. Она је рекла да је циркуларна економија препозната као значајан подстицај за зелену транзицију усвајањем Програма циркуларне економије у Србији.

P. E.

„Глодар 5“ откопава источни део лежишта

На Првој угљеној линији урађена је важна реконструкција којом су створени услови за стабилну производњу и будуће технолошке операције на копу који тренутно даје око 52 одсто од укупне производње угља у „Колубари“

Роторни багер „глодар 5“ почео је да откопава источни део лежишта у оквиру Прве угљене линије површинског копа „Тамнава-Западно поље“. Тиме је, почетком децембра, прекинут досадашњи фронтални рад према југу. Према речима руководиоца погона „Тамнава-Западно поље“ Горана Томића, овај технолошки захват урађен је у складу са предвиђеним планом за остваривање зацртаних циљева.

– „Петицом“ смо почели да откопавамо источни део лежишта како бисмо остварили задату производњу, али и како бисмо на време створили услове за прикључивање додатне линије за откопавање угља у ближој будућности. Планирано је да се, након што буде завршена експлоатација на Пољу „Г“, један багер са овог копа укључи у производњу на ПК „Тамнава-Западно поље“. Тиме ћемо појачати производњу угља на „Западу“ и надокнадити потребне количине које ће до тада долазити са Поља „Г“ – појаснио је Томић.

Томић је додао да остали багери на овом откопу технолошки добро раде и остварују планове, али да је све јасније да се улази у део лежишта где има све више прослојака, па ће ускоро однос угља и прослојака бити пола-пола. Досадашњи резултати показују да коп остварује планове и да тренутно производи око 52 одсто од укупне количине угља у „Колубари“.

■ Узданица производње

Прва угљена линија као носилац производње лигнита има највеће билансе и велики значај

у систему „Тамнаве“. На њој ради најмлађи и најспособнији багер, „глодар 5“. Како каже Томић, иако стицајем околности нема најбоље партије угља за откопавање, „петица“ све надокнађује својим добрим радом.

Помоћник управника овог копа Жељко Петровић објашњава да „петица“ сада откопава угаљ дуж источне границе копа пробијајући се ка југу. То је некада била западна граница копа „Тамнава-Источно поље“.

– Занимљиво је да овај багер сада ради на откопавању угљених серија које су 1993. године биле померене великим клизиштем на „Источном пољу“. Клизиште је тада повукло скоро цело некадашње село Мали Борак, о чему сада сведоче измешани слојеви земље, угља и глине које сада видимо. Жута глина која је обично површинска, овде је ушла у плаву. Међутим, предност овог источног дела лежишта је у томе што је овде заступљен веома квалитетан угаљ који је овде најплићи, односно имамо најмање јаловине на путу до њега – наглашава Петровић.

Моћну „петицу“ затекли смо захухталу, док је радила у спреси са „бандвагом 1“.

Испред ње је био булдожер „Помоћне механизације“ који јој прати сваки корак равнајући јој планум, како се не би оштетиле папуче у раду на угљу који је много тврђи материјал од јаловине. Шефа система ове, али и Друге угљене линије,

Силна „петица“

Са техничком ознаком SchRs 740 L, тежине 1.650 тона, висине 34 метра и 80 метара дужине, висине копања 25 метара и капацитета 4.800 кубних метара на час, овај колос на западотамнавском копу ради већ девет година. Остаће упамћен као багер који је први откопао прве тоне лигнита након мајског поплавног таласа 2014. године.

Занимљива је чињеница да је ово једини багер који тада није био потопљен јер се, стицајем околности, дуже задржао на монтажном плацу. Да је „глодар 5“ нов багер види се и по његовом устаљеном, добром и стабилном раду. Како на систему тврде, на њему нема машинских и електро проблема, заступљено је само текуће одржавање, па су рудари овом машином задовољни у потпуности.

Дејана Миловановића, срели смо у журбаног, поздравио нас је срдачно, гледајући у сат.

– Ево, још пола сата има да копа у овом првом висинском блоку, па морамо да га транспортујемо око 300 метара уназад због геомеханичке стабилности. Прећи ће да откопава други висински блок, где ће бити знатно виши, пошто одавде не може више да дохвати. Током реконструкције претходних дана окренули смо погонску станицу по правцу север–југ, а до тад смо копали по правцу исток–запад – објаснио је Миловановић који на овом копу ради 13 година, а на челу ове угљене линије је последњих годину и по дана.

■ Рудник као авантура

Рад на угљу је одувек био тежак, а Миловановић и Петровић се слажу да је и у данашње време највећи изазов њихове рударске струке наћи угаљ и што лакше доћи до њега. Коп је жив систем на којем је сваки дан динамично, а године искуства не умањују жељу за својеврсном авантуром која овде држи човека и чини да истрајава упркос разним изазовима и препрекама.

– Наш посао је борба с природом и са њеном променљивом ћуди. Познато је да умногоме зависимо од

■ Дејан Миловановић

■ Жељко Петровић

временских услова, а треба имати на уму да када такнеш природу, мораш да очекујеш и њен одговор. Пут до угља је зато некад веома опасан и тежак и увек постоји опасност да се нешто обруши. Иако настојимо да максимално примењујемо науку, некада су теоријска знања недовољна у сусрету са конкретним проблемима на терену – појашњава Петровић.

Зато су рудари често принуђени да на системима изводе различите технолошке захвате, од којих су неки сасвим иновативни. Шеф система Миловановић потврдио нам је да то подразумева различите свакодневне акције и неретко велику координацију послова који се раде у исто време. Тако се и у децембру, док је на Првој угљеној линији припреман

транспорт „глодара 5“, на Другој угљеној линији изводио технолошки захват преласка с једног транспортера на други. У том моменту и ЕШ-105 је започео транспорт на нову радну позицију, на којој ће, у складу са плановима, радити трасу за нови положај СУЗ угљеног транспортера. За коповске раднике посла увек има.

М. Павловић

„Ведричар“ на сређивању

Почетком децембра на багеру „ведричару“ који откопава најквалитетнији угаљ на самом дну лежишта почела је скраћена инвестициона оправка. „Ведричар“ је роторни багер, специфична машина, која због хабања одређених машинских елемената не може да ради непрекидно између два годишња ремонта. Зато је пракса да се између ремонта обави скраћена инвестициона оправка. Запослени „Метала“ имају на располагању десет дана да на овој справи ураде репарацију и замену потрошених машинских склопова, ведрица, клизних шина и осталих потребних делова. Значај овог јединственог багера је у томе што откопавајући најквалитетнији угаљ доприноси постизању потребног нивоа квалитета колубарског лигнита.

■ „Петица“ у првом висинском блоку

Монтирају се машине

Погонске станице на монтажном плацу „Радљево“

За потребе проширења производних капацитета „Радљева“ спремају се нов и полован багер, полован одлагач, погонске станице и трачни транспортери

На Површинском копу „Радљево“ у току је реализација великог инвестиционог циклуса набавке и монтаже рударске опреме, која ће, како је планирано, током 2025. године

бити укључена у производни процес како би се убрзало откопавање откривке и створили услови за експлоатацију угља.

Пројекат изградње новог рударског система, чијим радом ће се проширити производни капацитети ПК „Радљево“, обухвата монтажу новог БТО система, односно багера капацитета 6.600 кубних метара на сат, шест погонских станица и трачних транспортера укупне дужине десет километара и одлагача 8.500 кубних метара на сат, као и половног багера капацитета 3.150 кубних метара на сат, са одговарајућим половним одлагачем.

На новом монтажном плацу интензивно се ради на монтажи погонских станица и делова транспортера неопходних за Први БТО систем овог копа.

– Очекујемо да до краја године четири погонске станице буду завршене што се тиче машинског дела опреме. С обзиром на то да је произвођач каснио са испоруком електроопреме, тренутно је на две погонске станице монтирана електроопрема, док ће на остале две бити уграђена када почетком фебруара буде испоручена из Немачке – рекао је Дарко Даничић, пројект-менаџер РБ „Колубара“.

Како објашњава наш саговорник, опрема која се монтира модернија је у односу на друге системе и ради на основу бољих технолошких решења. Битна разлика је што ће ове погонске станице бити самоходне, што значи да ће свака од њих имати могућност да се помера с једне на другу локацију,

и то на сопствени погон. Трака је широка 2.000 милиметара што у потпуности одговара могућностима великог багера.

Упоредо са радовима на монтажном плацу, за нове транспортере припрема се и траса дужине око четири километра, како је за сада уговорено.

– У овом моменту завршено је 800 метара трасе на којој је постављена опрема. Преостали део трасе је углавном припремљен само што, осим прилазних путева, треба да се уради и излазни пут за шлепере. Очекујемо, ако временски услови дозволе, до краја године монтирање још 800 метара транспортера. Изградња преосталог дела биће завршена најкасније до јуна 2024. године када истиче уговор. Такође,

Монтажа транспортера

расписан је тендер за набавку опреме за каснију фазу развоја копа, односно производњу додатног дела транспортера који треба да допуни целу позицију до десет километара, колика ће бити укупна дужина БТО система у завршној фази – рекао је Даничић.

По завршетку монтаже рударске опреме на плацу и пробе машинске и електроопреме, следи транспорт на радну локацију и повезивање система, као и повезивање са диспечерским центром за управљање и надзор, који је тренутно у фази изградње код радљевског новог насеља.

Истовремено, на монтажном плацу у Каленићу, запослени у погону Монтажа у ОЦ „Метал“ интензивно раде на монтажи половног роторног багера SchRs630, капацитета 3.150 кубних метара на сат, чији су делови увезени из Немачке. Планирано је да, до средине следеће године, конструкција буде готова и делови главних склопова буду спаковани на земљи.

Уз рад на багеру, у наредном периоду радници овог погона радиће и на монтажи половног одлагача AR 4000/1600 x 20-29/60 који је такође преселен из

■ Дарко Даничић

Немачке и ускладиштен на новом монтажном плацу копа „Радљево“.

– Уговор за нови багер SchRs1400/3x28 капацитета 6.600 кубних метара на сат, тежине 3.500 хиљада тона, потписан је у марту 2022. године, али се са монтажом каснило због немогућности набавке опреме, јер је због рата у Украјини, која је била главни снабдевач репроматеријалом, челичним деловима, дошло до потпуног колапса у снабдевању материјалима, као и наглог скока цена. Такође, дошло је и до повлачења главног пројектанта из конзорцијума и промене власничке структуре компаније, што је отежало реализацију посла. У међувремену, ситуација везана за испоруку опреме делимично се стабилизовала,

тако да је до сада допремљено око 60 одсто опреме – рекао је Даничић.

Како нам је објаснио, на монтажном плацу копа „Тамнава-Западно поље“ у Каленићу, где ће нови багер да буде склопљен, испоручени су фремови, гусенице, склопови доње градње. Сви предмонтажни радови су урађени, тако да ће се ускоро због зимских услова поставити шатори, односно обезбедити услови за заваривање, да би послови напредовали без прекида.

– У току је производња стреле баласта и стреле радног точка, а до краја године очекујемо да стигну платформа и редуктори. Имамо проблем са набавком карусел струга за обраду платформи доње градње. То су машине којих у Европи нема много, док је овај који има „Метал“ ангажован на монтирању половног багера. Надамо се да нам то неће пореметити рок реализације, пошто је по термин плану предвиђено да завршетак радова и тестирање багера буде у августу 2025. године – рекао је Даничић.

Приликом набавке рударске опреме „Електропривреда Србије“ је настојала да што више упосли српску привреду, тако да

је највећи део за транспортере, као и део багерске опреме и одлагача углавном набављен од домаћих произвођача.

– Велики проблем представља нам обезбеђивање простора за смештај опреме. Систем ће бити дужине десет километара, што подразумева 20 километара траке, око 100 великих котурова, мноштво шина и габаритних делова. Настојимо да решимо проблем тражећи нове могућности. Тренутно се један део опреме налази на плацу „Колубара Б“ у Каленићу, као привремено решење.

Т. Симић

Три нова система

– У Рударском басену „Колубара“ до сада није забележено да се истовремено уводе у рад три нова система и три нова багера са високим капацитетима, који су неопходни у процесу производње угља.

Осим багера капацитета 6.600 кубних метара на сат, који је предвиђен за ПК „Радљево“, уговорена је и набавка два багера SchRS740L, капацитета 4.800 кубних метара на сат за ПК Поље „Е“ – рекао је Дарко Даничић.

■ Део опреме на плацу у Каленићу

Све је боље у пару

Други БТО систем прикључен је Седмом систему због транспорта „одлагача 3“, који ће у Зеокама у спрези са „глодаром 1“ радити на изради усека за измештање реке Пештан и локалног пута

Необична ситуација изненадила нас је када смо почетком децембра посетили Седми БТО систем површинског копа Поље „Е“ – у послу смо затекли две „двојке“. Испоставило се да је коповска комбинаторика овога пута довела до тога да раме уз раме раде два „глодара“ који носе исту ознаку, па су се рудари досетили да их додатно обележе – једна двојка добила је тако епитете плава и велика, а друга сива и мала.

До оваквог распореда, који би могао да буде и извор забуне, дошло је због транспорта „одлагача 3“ који ће, у складу са плановима, бити транспортован у Зеоке. Тамо ће у спрези са „глодаром 1“ у наредном периоду бити ангажован на изради усека за измештање реке Пештан и локалног пута

Вреоци–Зеоке. За то време, „мала двојка“ са делом Другог БТО система прикључена је Седмом систему.

Са Урошем Грчићем, руководиоцем Другог система, разговарали смо у неувичајним условима – на скоро двадесет децембарских степени.

– Нашем систему припада „одлагач 4“, али смо се након ремонта у октобру заменили са „глодаром 6“, па је код нас кратко радио „одлагач 3“. Пошто су припреме за транспорт одлагача у току, превезали смо се на Седми систем, односно, са нашим утоварним Б.12 на њихов везни транспортер 1.1, тако да сада радимо у комбинацији са „великом двојком“ – објаснио је Грчић технолошке захвате.

У овом периоду посебна пажња запослених усмерена је на формирање завршне косине, којом ће угљеним багерима бити омогућен сигурнији рад на знатно нижим позицијама.

– На позицији на којој смо копали током године, знатно нижој од ове на којој смо сад, имали смо проблем са подземним водама. То је компликовало одржавање трасе за багер, што би рекао народ из „Колубаре“ – били смо у јадима. Сад копамо успоном како бисмо избегли воду и, као што се види, тренутно је ситуација релативно добра. Ипак, опуштања нема, материјал је варљив, глина са примесама песка очас посла може да направи проблем багерској траси и знатно

отежа његово напредовање – истиче Грчић, уз опаску да је изведени ремонт један од најбоље урађених у последњих неколико година, па је „мала двојка“ потпуно спремна за све нове изазове.

■ Ремонт за чисту десетку

О поменутој инвестиционој оправци и од осталих на систему чули смо само речи хвале. Далибор Марић, машински инжењер Другог система, набројао нам је обављене послове од којих зависи здравствено стање багера у наредној години.

– Када је реч о виталним деловима, замењени су цео сливник и полумесец, иначе слабе тачке овог багера. Тешко је било до ремонта и неколико пута током године имали смо неопходне санације баш ових делова. Није нам ишло наруку ни то што смо на претходном положају копали камење, што је изазивало додатне проблеме. Урађена су сва колица транспорта, клизни лежачеви помоћних звезда, а замењен је и јарам за анкер ужади који нам је правио доста застоја. Такође је замењена велика стаза, као и погонски зупчаници кружног. Све то захтевало је много времена, али смо на располагању имали 35 дана, што је довољно да се свим пословима адекватно посветимо – јасан је Марић.

Ревитализоване су и утоварне кашике, а замењен је и лежај на осовини у сливнику

■ Александар Јерemiћ

■ Урош Грчић

радног точка, што је такође од виталног значаја. Запосленима је наруку ишло и добро време, јер их је, изузев два дана кише, пратило идеалних, сувих двадесетак степени.

На извођењу инвестиционих послова ангажован је „Метал“, док је Машинска радионица за багере била ангажована на замени пет бубњева и регенерисању четири редуктора, уз набавку и преправку неких делова.

Када је реч о електропословима, Ненад Станишић, електроинжењер, каже да је сва сигурносна опрема прегледана и доведена у оптимално стање. Пошто је било времена,

поправљени су и неки елементи попут енкодера возног пута који се није радио скоро осам година.

– Иако је то ситна справа, она нам много значи, нарочито то што смо успели да је оспособимо у тренутку када кубуримо са резервним деловима. Електрокарактеристике су и даље доста добре, опрема која је уграђена током ревитализације 2003. године још увек се добро „влада“. Међутим, у неким аспектима, она је превазиђена, на пример за фреквентне регулаторе јер на тржишту не могу да се купе резервни делови. У скороје време очекује нас њихова поновна замена – каже Станишић уз подсећање да се током године радило у лошим условима, тешким за машинско одржавање.

Ништа лакше није било ни рударима, који су радили у веома захтевној технологији, која се не може назвати класичним рударењем.

– Куда је овај багер прошао и шта је издржао, и ми заједно са њим, само је нама знано. Добро је што ова техника регулације не дозвољава преоптерећење, првенствено електромоторних погона, самим тим и погона које они покрећу, па је могућност хаварије сведена на минимум – јасан је Станишић.

■ Рудар учи стално

Како смо сазнали, тренутна позиција „мале двојке“ изискиваће израду бројних продужетака. Присуствовали смо извођењу првог од њих, продужетку утоварног трачног транспортера Б.12 од 60 метара. Радници Припреме центрирали су повратну станицу, након тога ређали понтоне, бравари су паковали чланке, а онда су вулканизери заједно са помоћним радницима са система, провлачили траку. На чишћењу бубња затекли смо Михаила Стајчића, Дарка

Рајковића и Алексу Веселиновића. Питали смо их шта им у послу најтеже пада.

– Да дођемо – смеје се. – Једино, ето, што смо блиски по годинама, па се често у муци заједно и насмејемо слатко. Разумемо се добро – поверили су нам.

Ниједна коповска прича није потпуна без разговора са багеристом. Александар Јерemiћ има 21 годину стажа, од тога 13 на овом багеру. Прошао је цео коповски пут од помоћног радника до овог, мајсторског звања.

– Са „двојком“ смо искусили много тога. Копали смо „самце“, заводњен материјал. Срећом, сада смо мало изашли на суво да се спасимо муке. Има стреса, нормално да има, размишљаш шта све може да се деси али навикао сам на рад у тешким условима. Нарочито јер смо дуго радили испред угљених багера чистећи повлату. Сада, радом на завршној косини омогућавамо сигуран рад у дубини копа, што је наш најважнији задатак – јасан је Јерemiћ.

Каже да је и он задовољан ремонтом, јер немерљиву вредност има то када се управља потпуно исправном машином у коју си сигуран и која може да уради сваки посао који се пред њу постави.

– Да би се човек концентрисао да ради осам сати овај посао, мора пред смену добро да се одмори. Да би систем добро функционисао потребно је знање, али и добра комуникација са члановима посаде и шефовима. Мораш да будеш заинтересован и да стално учиш, да се усавршаваш. На крају, ко не воли свој посао не може добро да га ради – тврди Јерemiћ и скреће пажњу на чињеницу да много људи ускоро одлази у пензију. – Потребан је пријем младе радне снаге, као што су квалитетни и квалификовани радници ПРО ТЕНТ-а.

Д. Весковић

Захтевна траса за транспорт одлагача

О изради једне од првих рампи за транспорт „одлагача 3“, који ће пут Зеока кренути са одлагалишног дела Волујка, разговарали смо са Зораном Ранковићем, главним пословођом Другог БТО система, који је руководиоца овог захтевног пројекта.

– Имаћемо много посла, пошто ће само један мали део бити раније коришћене трасе, док се већина мора поново радити. На појединим деоницама заводњени материјал мораће потпуно да буде замењен сувим. Биће доста рампи и прелазака преко система са багером, при сваком преласку чекаће се одговарајући тренутак, како би се производња одвијала неометано. Велики и изазован задатак је пред нама, али биће урађен добро – уверен је Ранковић.

Планирани транспорт одвијаће се у најнеповољнијем могућем делу године, па су запослени спремни и за потешкоће које може проузроковати нагла промена времена.

Милутин Петронијевић

Мирко Вукојевић

Приче људи који су радни век провели помажући развој овог виталног дела Рударског басена „Колубара“

Крај године у којој је обележен важан јубилеј, 70 година постојања, прави је моменат да забележимо сећања некадашњих радника који су, према речима својих колега, „ходајуће хронике“ времена прохујалог у погонима и на теренима „Метала“.

Из различитих организационих јединица – „Централног ремонта“, „Елмонта“, Погона за производњу и „Монтаже“ – потражили смо понекога ко ће, делећи цртице из своје радне биографије, помоћи да се сложе делићи приче свих оних који су радни век провели помажући развој овог виталног дела Рударског басена „Колубара“.

■ Израстао из руку мајстора

Пут нас је повео преко Лајковца, па Славковице, до села Ратковац, где нас је уз тек испечену питу бундевару и кафу сачекао Милутин Петронијевић, пензионер „Централног ремонта“. Разговор је потекао спонтано, и најпре о томе како теку пензионерски дани. Уз опаску да

му није „било баш zgodно“ када је пре 13 година престао да ради, али да се брзо навикао.

Сазнали смо да је по образовању монтер централног грејања, са завршеном средњом школом у Ваљевоу.

– Живели смо сиромашно и отац ми је рекао да морам да научим занат, или ме „чекају“ овце. Пошто ми то није падало на памет, имао сам само један избор – сећа се Милутин, који је након завршетка школовања четири године радио теренски посао у ваљевском „Термоводу“. Потом, без његовог знања, рођак Веља, иначе телефониста, предао је у његово име молбу на конкурс за пријем у „Колубари“.

Распоређен је у Одељење термотехничке инсталације. Његова група изводила је, а касније и одржавала грејање у Лазаревцу у свим зградама које су се градиле у то време. Када је грејање прорадило, обилазили су сваки стан. Каже Милутин, било је ту свакаких искустава.

– Кад пукне цев, мора да се сиђе у шахту да се затвори вентил, а она пуна вреле воде. Прво исцрпе пумпом врелу воду, па онда сипају из цистерне хладну да би се зидови охладили. Уђеш унутра, ал’ цабе, и даље врело. Кипти зној са тебе, а мораш да вариш. После тога немаш где да се пресвучеш, него онако трчиш у зграду да се обучеш. Ту смо сви навукли реуму. Кажем својој екипи – ми морамо да реагујемо, знате колико сада има мале деце и

болесних људи којима не ради грејање. Они „дрхћу“, а ми смо плаћени да то поправимо – сликовито објашњава овај пензионер и уз дигнуту обрву каже да се радило док се квар не реши.

Из „Монтаже“ је у пензију отишао Мирко Вукојевић, родом из Санског Моста из Босне и Херцеговине. Пошто је радио у „Боснамонтажи“ у Приједору, на конкурс у „Колубари“ пријавио се 1986. године, са пет година искуства.

– Почео сам да радим у

Кад „Метал“

„Монтажи“ јер сам мислио да је боље бити на терену него у радионици. Навикнеш се тако, уђе ти у крв. Сва радилишта сам обишао, давали су ми најтеже послове – каже Мирко, који је по струци машински техничар, а касније је завршио и за ВК бравара.

Овај вредни човек и пензију проводи радно, мотивисан жељом да помогне својој деци и унучићима.

– Не волим да седим кући и да кукам, волим да им пружам, зато помало и даље радим, али не по сваку цену. Шалим се да ја са најмање школе свима њима помажем – ведар је овај пензионер.

Каже да је током свог радног века водио радилишта за монтажу седам багера, а најтежи посао била му је поправка „глодара 9“ након хаварије.

– Морали смо са копа да га демонтирамо, а кад смо га довели на монтажни плац у Зеокама, схватили смо да је штета већа него што смо мислили – присећа се Мирко. – Када се ради нови багер, идеш редом, монтираш, навикаваш се на висине, на тежине које иду и по 140 тона. Делови се дижу на 22 метра, неки и на 43 метра, али током рада стекнеш рутину. Али радили смо са великим ентузијазмом. Стигли смо и да

Традиција о каквој компаније сањају

О томе колико су „Метал“ и „Колубара“ дубоко повезани са животом сваког човека у овом крају сведочи и овај детаљ – данас радионицу у „Металу“ у којој је радни век провео Милутин Петронијевић води његов син, машински инжењер Александар. Пре њега ту је радио и Милутинов рођени брат. Кад је Аца ишао да раздужи „југића“, пита га службеник – па колико вас има Петронијевића?

– Он каже – ја још једног гајим и он ће доћи. А тај што ће доћи, носи моје име. Има нас доста, хвала је богу – каже Милутин.

Младен Трајковић

Никола Ивановић

И“ уђе у крв

одиграмо партију фудбала у време за доручак. Био је обичај кад дигнемо неки већи део да се испече прасе, јагње, па се остане после радног времена. Не памтим да сам се посвађао са неким – дирнут је Мирко.

Док је био пословођа, научио је да у послу треба бити правичан али строг. Најзадовољнији је чињеницом да није имао тежих повреда радника, с обзиром на то да је био одговоран за њих. Ипак, додаје кроз осмех да су га колеге понекад звале Немац, због дисциплине.

И овде се ради од јутра до сутра

Младен Трајковић, који је Машински факултет завршио у Приштини, најпре је радио у Брусу, у Образовном центру као професор машинске групе предмета. Потом прелази у фирму „14. октобар“ у Крушевцу, где је имао прилику да прође све фазе рада и пуно научи о инжењерском послу. Пошто је „Колубара“ 1985. године била примамљива за младе раднике, те године изабрао је „Метал“, односно Пројектни биро.

– Када сам доносио одлуку да се са породицом преселим овде, важна ми је била и близина Београда због школовања деце. Сада, када су све три ћерке

успешне у својим доменима, могу рећи да нисам погрешно, то је и мој највећи успех – поносно је истакао Младен.

Најпре је радио у Пројект-бироу као пројектант, а тек касније почео је да се бави одржавањем машина и опреме у „Погону за производњу“. У оквиру службе коју је водио, одржавано је око 4.000 основних средстава.

– У једном моменту, све радионице за одржавање на нивоу „Метала“ спојене су у једну службу. Срећа је да сам имао одрешене руке да створим добар тим техничара и мајстора бирајући најбоље из свих погона. Ствари су се решавале на лицу места и мислим да је погонска спремност „Метала“ била на изузетном нивоу баш

Какав Рамбо, какви бакрачи

Уђе ти тај посао у крв, већи страх имам кад се пењем на зграду него на бандеру. Радило се све, копаш рупу за стуб, сечеш шуму, били су баш вредни људи, а када скину кошуљу – какав Рамбо, какви бакрачи. А били су добро и награђени – прича Никола Ивановић о својим данима у „Елмонт“.

захваљујући добро развијеном том сопственом одржавању – прича Младен, уз напомену да је овај погон међу првима у индустрији уграђивао нумеричко управљање на већ постојеће алатне машине.

Након што се пензионисао, навикнут на физичке, али и интелектуалне изазове, почео је да пише хронике о свом родном крају. За допринос развоју културних делатности и стваралачки допринос укупним културним резултатима у Србији добио је и признање – Златну значку.

Никола Ивановић из Лајковца желео је да попричамо баш у погону „Елмонт“, у коме је радио, искористивши ову прилику да обиђе старе колеге, пошто није долазио откад је отишао у пензију пре шест година.

Са завршеним електросмером за високу струју у Лазаревцу започео је Вишу електрошколу у Чачку и баш кад је, како каже – „откачио“ прву годину, појавио се оглас да траже два електротехничара у „Елмонт“.

Посебно је занимљиво да је овај погон изграђен баш на његовој дедовини.

– Са пар другара отишао сам на разговор. Тамо директор Жика Илић, који је и основао то предузеће. Укупно нас је било 70 пријављених, али док сам стигао на ред већ пола је побегло. После сам разумео зашто. Каже Жика: „Нема киша, нема сунце, нема снег, нема магла, овде се ради од јутра до сутра, ако се покажете као добри радници,

можете да радите касније као монтери.“ Прихватимо ја и још двојица, јер хтео сам по сваку цену да имам своју лову, био сам момак – каже Никола и уз осмех од уха до уха тврди да је заборавио да је примљен док није стигло званично писмо.

– Дођем тамо, пада киша ко из кабла. Плавим фићом одвезосмо се у Пољане. Гомила људи у кабаницама, киша лије. Правац пешке једно пет километара. Стигосмо. Једни лопатају, други дижу бандере, трећи висе на бандерама, затежу неку жицу. Рекох, јесу ли ово неки робијаша. Колега се наругуши – то су наши монтери – прича нам Ивановић који се на крају ипак одлучио да напусти студије и остане у фирми.

„Елмонт“ је у то време имао око 100 монтера, био је самостална фирма, подизвођач радова многим „великим“. Радило се по целој Србији. После само пар година, добио је решење шефа градилишта.

У састав „Колубаре“ ушли су 1983. године, када су и задужени за напајање свих копова. Његова јединица постала је „интервентна“.

– Да л’ си на слави ил’ на свадби, мораш да се јавиш, устај, крећи. Није смело ништа да остане без напона. Било је и прекинутих летовања, од чега је породица лудела. Лепо је мени рекао на првом разговору директор Жика – духовито завршава нашу причу о прошлости Никола.

М. Пауновић

■ Из погона Одржавање у Сушари

Санација пет бидона

У плану је да свих 16 резервоара у наредне три године буду замењени новим

У Сушари су почетком новембра почели радови на санацији бидона – резервоара у којима се сакупља вода истиснута из угља након његовог сушења у аутоклавама.

Иван Ракић, управник Одржавања, Душица Нешковић, руководилац Одржавања и Александар Димитријевић, руководилац Одељења за судове под притиском, задужени су за надзор над овим послом, који обавља фирма „Монт-р“ из Београда.

Пракса је да се санације бидона раде на сваке две године, односно када ревизионом листу истекне рок.

Санација аутоклава

На једној од аутоклава крајем децембра 2021. године дошло је до хаварије и она је била ван употребе до априла 2023, када је враћена у рад након успешно урађене санације.

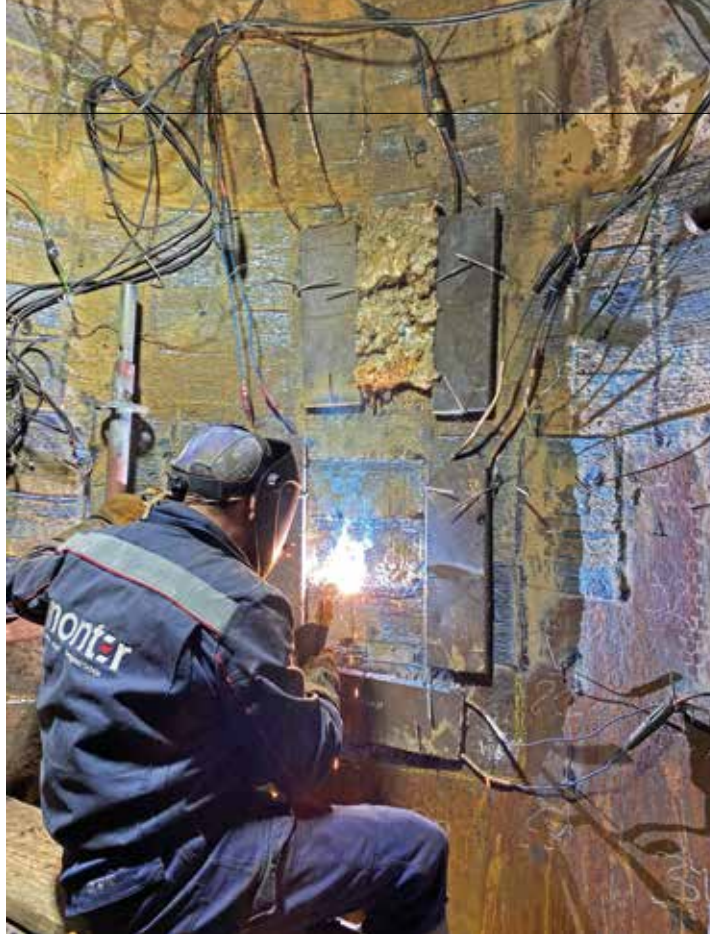
– Замину профила и подних лимова који су оштећени приликом хаварије на аутоклави урадили су запослени из „Метала“, док је за санацију саме аутоклаве и њене носеће конструкције и ослонаца била задужена фирма „Монт-р“. Након свих потребних испитивања установљено је да у унутрашњости аутоклаве није било оштећења тако да нису рађени послови наваривања, већ су замењени делови хидраулике, пнеуматике, ослонци, као и цевовод за отпрашивање који је био оштећен на неким местима – рекао је Иван Ракић.

– Тренутно се ради на два резервоара, а планирано је да се у наредном периоду санирају још три. У току 2024. године санираће се сви бидони којима истиче дозвола за рад, односно ревизиони лист. Пошто је реч о деловима система који су на крају свог радног века, предвиђено је да током наредног периода сви буду замењени новим – појаснио је Ракић.

Ова инвестиција биће за погон од великог значаја јер ће допринети ефикаснијем раду, а смањиће се и трошкови одржавања, напоменуо је управник, и појаснио процедуру санације и фазе извођења посла.

– Најпре се припреми простор за безбедно извођење радова, а затим искључи из рада цела вертикала. Санација започиње поступком пескарења резервоара, како би се елиминисале насlage и обезбедили услови за рад. Затим се унутрашње површине бидона бресе, након чега следи испитивање магнетним честицама на дефинисаним зонама – горња калота, горњи цилиндрични омотач и око прикључака, у циљу откривања потенцијалних прсплина у структури материјала и испитивања дебљине материјала. На основу испитивања одређују се зоне које морају бити наварене – рекао је Ракић.

Он је додао да постоје одређени критеријуми за наваривање – дебљина омотача мора да буде минимално 26 милиметара, а калота 17 милиметара. По завршеном заваривању, приступа се термичкој обради материјала, такозваном оджаривању, које се ради на температури од 560°C, а затим се ради испитивање дебљине и тврдоће те зоне, да се види да ли су испуњени прописани критеријуми. Последња фаза је сачмарење, којим се материјал ослобађа заосталих напона насталих

Иван Ракић

Слика из архиве: Нови бидони чекају монтажу 2002.

у процесу заваривања и оджаривања.

– Колико ће дуго трајати санација зависи од оштећене површине и пробоја. Пошто су бидони стари, послови могу да трају и до два месеца – рекао је Ракић.

Како нам је објаснила Душица Нешковић, након завршетка радова, на бидонима се ради испитивање хладним воденим притиском тзв. хидротест, који је обавезан.

– Овом испитивању поред предстваника извођача радова и инвеститора присуствује и одговорно лице именованог тела. Хидротест се, уколико је успешан, завршава

потписивањем Извештаја који је саставни део Елабората о испитивању и санацији посуде, на основу којег именовано тело издаје ревизиони лист, односно дозволу за рад, након чега се посуда враћа у експлоатацију – нагласила је Душица Нешковић.

Александар Димитријевић, руководилац Одељења за судове под притиском детаљно нам је објаснио технолошки процес на овом јединственом месту, које је уједно и једно од најопаснијих за рад, јер се угљак овде „кува“ уз помоћ сувозасићене водене паре која се убацује у аутоклаве.

Наиме, из прихватних бункера у сваку аутоклаву убацује се око 32 тоне сировог угља, где

се на температури од 225°C и под притиском од 25 бара, он суши тачно 148 минута. Када се процес заврши добије се око 17 тона сушеног угља, који заврши најпре у бункерима, а касније у Класирници, где се сортира.

Свака аутоклава, којих има 16, поседује свој бидон, запремине 26 кубних метара. Приликом процеса сушења угља засићеном воденом паром у бидону долази до екстракције колоидне воде из угља, што уз кондензовану водену пару представља отпадну воду Сушара, која се транспортује затвореним цевоводом до бетонских базена.

– Од 1986. године када је Нова Сушара почела са радом

били су у употреби бидони аустријске производње, који су, због неповољних конструкционих решења при пројектовању посуде, 2002. године замењени бидонима чешке производње. Неколико година након њихове уградње уочена су оштећења, установљена стањења зида, прслине, и од тада почињу да се раде редовне санације на сваке две године. Са циљем откривања узрока оштећења рађене су бројне експертизе у које су били укључени и стручњаци са Машинског факултета, али се прави узроци не могу са сигурношћу утврдити – истакао је Димитријевић.

Т. Симић

■ Интерне обуке за напредно коришћење програма Excel

Пренос знања између колега

Група од 15 запослених у Рударском басену „Колубара“ почела је током новембра први циклус интерне обуке за напредно коришћење Excel-а, коју у просторијама Мониторинг центра реализује Сектор за аутоматску обраду података.

Планирано је да програм обухвати 38 блокова предавања у трајању од три школска часа, који ће се одржавати два пута недељно. Предавања обухватају теоријски и практични део, а предуслов је да полазници имају претходно основно знање рада у програму Excel.

– Циљ обуке је да наши запослени уз помоћ колега стручних за ову област повећају сопствене компетенције, а самим тим и ефикасност у обављању посла. Похађање програма је на добровољној бази, а приметили смо да полазници имају велики ентузијазам и жељу да уче – рекао је Никола Грујић из Сектора за аутоматску обраду података, један од предавача.

– План је да се, након општег дела, посветимо факултативним модулима који полазницима приближавају неке технологије које у „Колубари“ нису пуно заступљене, а знатно унапређују и убрзавају комуникацију између података. Уместо завршног испита полазници ће радити завршни пројекат како би имали

■ Обука у Мониторинг центру

могућност да научена знања примене у свом свакодневном раду, на неком конкретном процесу обраде података. На тај начин људе наводимо да размишљају о примени стечених знања. Након завршетка обуке остајемо у контакту и бићемо им и убудуће консултантска подршка у решавању свакодневних проблема – истакао је Грујић.

Повећање обима редовних послова, нове методе и поступци презентовања података, а посебно увођење програма САП, наметнули су претходних година потребу да већи број запослених овлада напредним коришћењем програма Excel.

– САП омогућава широку доступност података везаних за свакодневно пословање „Колубаре“ који су смештени у његовој бази. Пракса је показала да њихово „извожење“ у Excel олакшава приступ и анализу, што је посебно значајно у ситуацијама када је неки проблем потребно решити у кратком року. Кроз обуку долазимо до низа корисних савета о томе како да што ефикасније користимо напредне функције и алате овог неопходног програма за табеларно извештавање и израчунавање – поделио је са нама утиске Горан Ђорђевић, водећи стручни сарадник „Површинских копова“ и један од полазника.

Идеја да се на овај начин подстакне размена знања између колега потекла је од Благоја Алексића, пројект-менаџера за безбедност и здравље на раду, и стручно оспособљавање и усавршавање, на чију иницијативу је урађена интерна анализа потреба за знањем и додатним информатичким усавршавањем административних радника у РБ „Колубара“.

– Након што смо утврдили да је делу запослених потребна додатна обука за Office пакет, првенствено за Excel, формирали смо тим који ће проблему приступити на флексибилан начин – што значи да ће се бавити и решавањем конкретних проблема који се појављују у свакодневном раду. То је највећа предност овог приступа, уз повећање ефикасности – рекао је Благоје Алексић.

Поред организовања напредне Excel обуке, у току су основне обуке запослених за коришћење интернета и програма из Office пакета. Запослени у Сектору за АОП пружају свакодневну консултантску подршку, а на десктопу сваког рачунара који се користи у РБ „Колубара“ истакнут је дељени фолдер који садржи приручнике и линкове са упутствима за рад у овим програмима, неопходним у канцеларијском пословању.

А. Тошић

Архитекте у стопу прате производњу

Од првог пројекта урађеног 1970. године до данас, запослени „Колубарине“ организационе целине „Пројект“ урадили су око 9.000 пројеката за индустријске и пословне објекте у Рударском басену „Колубара“, као и за јавне и друштвене стамбене објекте на територији општине Лазаревац. Тим има сада већ драгоцено, вишедеценијско искуство у пословима пројектовања, надзора над грађењем, увођењем и праћењем технолошких процеса, менаџмента, консалтинга и инжењеринга у области геологије, рударства, архитектуре, грађевинарства, електротехнике, машинства, економије и заштите животне средине.

Важан део „Пројекта“ је Радна јединица Архитектура, чија делатност обухвата неколико сегмената. Први је онај који претходи рударским

радовима – припрема техничке документације којом се дефинише измештање инфраструктурних објеката читавих насеља, гробља, културних добара, речних токова, саобраћајница који се измештају због напредовања копова. Други део односи се на изградњу индустријских и пословних објеката који прате рад овако великог рударског система – радионица, зграда, хала, а трећи се односи на период који долази када је експлоатација завршена – тада се раде пројекти уређења девастираних површина. Важан аспект посла је и брига о уређењу простора локалне заједнице, што је

део друштвено одговорног пословања предузећа, па се у свим пројектима као обавезан саставни део налаже предлог пејзажног уређења и озелењавања.

У РЈ Архитектура ангажовано је 11 запослених, и то су пре свега архитекте и инжењери. Они су нам појаснили да се због природе посла, рударски пројекти увек стављају у први план.

Они који су се у протеклом периоду издвојили по значају су Технички рударски пројекат измештања постојећих и изградња нових елемената водоводног система водовода „Медошевац“, Главни рударски пројекат Прве фазе индустријске

инфраструктурне зоне ПК „Радљево-Север“, Допунски рударски пројекат монтажног плаца за потребе ПК Поље „Е“ у Вреоцима у засеоку Кусања, Технички рударски пројекат спољњег развода инсталација око објеката на ПК „Радљево-Север“, као и технички рударски пројекти за бројне објекте у Радљеву, као што су диспечерски центар, котларница, ватрогасна станица и други.

– Делегирани приоритети од стране површинских копова имају посебан статус. То су извођачки пројекти на основу којих се реализују планиране инвестиције. Међутим,

„Колубари“ је увек била веома важна и сарадња са локалном заједницом, с обзиром на то да се развој града и Рударског басена одвијао континуирано, па их је тешко посматрати одвојено. Радимо и велики број пројеката значајних за локалну средину – предшколске установе, школе и школска дворишта, уређење зелених површина и слично. На тај начин „Колубара“ се труди да заједници врати део онога што као рудни гигант неминовно узима – истакла је Ана Вукојевић, руководилац РЈ Архитектура.

Ана Вукојевић додаје да су послови архитектата у „Пројекту“ комплексни и да захтевају сарадњу са другим службама и стручњацима „Колубаре“. Један од скоријих примера је измештање споменичке целине посвећене кнезу Станоју из Зеока, споменика културе од великог значаја. Пејзажни архитекта Јелена Пажин израдила је техничку документацију за потребе премештања, док су стручњаци из Завода за заштиту споменика културе града Београда издали услове за предузимање мера техничке заштите. Очекује се и наставак сарадње кроз идејно решење партерног уређења будуће локације на којој ће споменик бити постављен.

Идеје

Пејзажни архитекта Јелена Пажин заједно са својом колегиницом, археологом Тијаном Ивковић, и колегама из Сектора за заштиту и унапређење животне средине недавно је у „Колубари“ угостила групу уметника, награђену за свој рад представљен у склопу изложбе „Могућности предела“. Том приликом Јелена је говорила о свом мастер раду – идејном пројекту везаном за пејзажно уређење шире локације Проточног језера – стварањем меморијалног парка везаног за Колубарску битку.

– Реализација виђења тог простора, у комбинацији са другим активностима које су замишљене, донела би једно место које би било осврт на историју, на прошлост, и повезала би са будућношћу, у једном новом окружењу – у пределу потпуно модификованом човековим утицајем – појаснила је Јелена Пажин.

А. Тошић

За сигуран развој копова

У средњем сливу Пештана укупно ће бити изграђено пет високих брана са ретензионим језерима. Повољне геоеколошке карактеристике лигнита костолачког и колубарског басена у вези са садржајем тешких метала бакра, цинка и олова

Регулација реке Пештан, пројекат од државног значаја за заштиту и напредовање Површинског копа Поље „Е“, и резултати истраживања које је показало да лигнити колубарског и костолачког басена не загађују тло тешким металима биле су теме из Рударског басена „Колубара“ представљене на 19. међународном сајму енергетике, одржаном од 28. до 30. новембра на Београдском сајму.

Марко Мандић, руководилац кључних инвестиционих пројеката I у Сектору за кључне инвестиционе пројекте ЕПС-а, првог сајамског дана говорио је о пројекту „Друга фаза регулације реке Пештан и контрола отицања поплавних вода“ с акцентом на изградњи брана и ретензија „Трбушница“ и „Бистрица“ који треба да обезбеди заштиту и напредовање површинског копа Поље „Е“, природног наставак Поља „Д“, и заштиту насеља дуж Пештана. Поред примарне важности, подухват омогућује ширење копова измештањем речног корита и саобраћајница, прихватање стогодишњих вода и редукцију максималног протока преко 60 одсто.

Изградња брана „Трбушница“ и „Бистрица“ са ретензијама завршена је почетком октобра. Уз њих, систем за регулацију обухвата бране „Рудовци“, „Даросавица“, „Крушевица“, измештање и регулацију водотока Пештана – Јужни ободни канал, измештање пута и даљинско управљање ретензијама. „Електропривреда Србије“ је инвеститор целог пројекта из сопствених средстава.

– Јужни ободни канал је наставак прве фазе регулације Пештана, пројекта који је завршен пре неколико година. У другој фази река ће бити измештена у дужини од преко четири километра, што ће на крају, са завршетком обе фазе, значити да је Пештан измештен у дужини од скоро осам километара. Биће измештен и пут у дужини од око пет километара уз изградњу два

/// Фото: Д. Мијатовић

Богољуб Вучковић

нова моста – објаснио је Мандић и нагласио да систем за заштиту копа од поплава доприноси континуитету производње у „Колубари“.

Уз вишеструки надзор, паралелна градња „Бистрице“ и „Трбушнице“ трајала је нешто више од две године. Након техничког пријема оне ће бити у пробном раду, када се очекује да крене прва акумулација. Са висином од скоро 25 метара, „Крушевица“ је највиша у систему. Она прима највећи део слива, тако да формира и највеће језеро. Њена изградња планирана је за 2024. годину. Заједничка карактеристика четири бране јесте то да су насуте, што значи да је преградно место формирано од природних материјала. Једина комплетно бетонска је брана „Рудовци“.

Помињући техничку документацију и дозволе, Мандић је напоменуо да су добијене грађевинске дозволе за четири бране. У међувремену је Државна ревизиона комисија потврдила идејни пројекат и студију оправданости Јужног ободног канала, тако да се очекује грађевинска дозвола и за тај објекат.

Говорећи о повољним геоеколошким карактеристикама лигнита костолачко-ковинског и колубарског басена у вези са садржајем тешких метала бакра, цинка и олова, резултате својих дугогодишњих истраживања 29. новембра представио је мр Богољуб Вучковић, главни инжењер – руководилац пројеката и инжењера у ОЦ „Пројект“.

– По упоредним показатељима, у непосредној околини копова, Србији, региону, Европи и свету, лигнити „Колубаре“ и „Костолаца“ не загађују тло цинком, бакром и оловом, тешким металима који чине једну минералну парагенезу у хемијском

Марко Мандић

смислу. У појединим градским и туристичким локацијама наше земље, бивших југословенских република, Европе и шире, концентрације ових метала у тлу веће су за пет до десет пута. На појединим локацијама индустријских зона широм света веће су и за више од 350 пута – казао је Вучковић.

На штанду „Електропривреде Србије“ током трајања Сајма енергетике, представљено је двадесетак презентација, између осталих о новом порталу „Увид у рачун“, пројекту реверзибилне хидроелектране „Бистрица“, значају отварања лежишта „Западни Костолац“ и другим важним темама.

М. Караџић

Специфичности брана

Посетиоци сајма, између осталог, имали су прилике да чују да су, као занимљиви и захтевни објекти на неприступачном терену, бране биле прави инжењерски изазов.

– Саме по себи, бране носе одређене особености. Треба урадити експропријацију, пробити приступне саобраћајнице, уклонити растиње и густе шуме. За место преградне конструкције, где се брана формира, увек се бира место са добром стеном, због чега смо на „Трбушници“ минерали у два-три наврата. С друге стране, стенска маса на „Бистрици“ није била тако задовољавајућа као што се очекивало, па је било додатних радова. Уопште, брана је објекат који је скоро све време у интеракцији са тлом. Зато је веома важно да се техничка решења константно прилагођавају условима на терену – изнео је Мандић део посебности ове врсте објекта и изразио задовољство што је учествовао у овом важном пројекту.

Почаст српском војнику

Битка и храм са костурницом обавезују нас да чувамо успомену на херојство, жртву и слободу коју су наши преци показали. Без корена нема историје – рекао је председник лазаревачке општине

Парастосом, који је служио владику шумадијски Јован, одавањем почаст и полагањем венаца у крипти Храма Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу је, 15. децембра, одржана државна церемонија обележавања 109. годишњице Колубарске битке, велике победе српске војске у Првом светском рату.

– Данас одајемо почаст српском војнику који је, иако изнурен од глади и болести, која је харала, и у изузетно тешким временским условима успео да бројнијег и надмоћнијег

непријатеља својом вољом, карактером и жељом за слободу победи и потисне ван граница наше Србије. Колубарска битка и чин наших предака један је од блиставијих тренутака у историји Србије, наше државе и војске. Поред војничког подвига, слаavimo и поносимо се чином наше државе и народа који је на једном месту, у крипти храма, заједно похранио посмртне остатке својих и непријатељских војника и освајача у покушају. Спомен-костурница и чин поштовања непријатеља доказ је величине

српског народа и државе на коју смо ми, Лазаревчани, изузетно поносни – на свечаности је рекао Бојан Стевић, председник Градске општине Лазаревац, додајући да је церемонија прилика да се присетимо страха рата и да из тога извучемо поуке.

Почаст су одали и венце положили Сања Лакић, помоћница министра за рад, запошљавање, борацка и социјална питања, представници Министарства одбране и Војске Србије, Александар Шапић, председник Привременог органа

Града Београда, представници ГО Лазаревац, Српске православне цркве, дипломатског кора, борацких удружења и удружења која негују традицију. Након тога пред црквом је изведен музичко-драмски програм.

У другом делу церемоније, коју су организовали Одбор Владе Републике Србије за неговање традицији ослободилачких ратова Србије и лазаревачка општина, на Споменик српском ратнику у центру града положени су венци.

Комеморативној свечаности претходило је неколико чиновних одавања почасту у Ђелијама, на Враче брду и другим локацијама које су посвећене војницима страдалим у Колубарској бици.

У оквиру обележавања годишњице, у Модерној галерији, 7. децембра, одржана је промоција „Пламена плаве свеће“, збирке родољубиве поезије коју је написао др Данило Н. Васојевић. Песничка књига је настала из ауторове инспирације колективном трагичком српском народу током Првог светског рата. Почетни подстицај дала је „Плава гробница“ Милутина Бојића.

М. Караџић

Крајем новембра, у одлагалишној зони некадашњег Поља „Д“ у Вреоцима, на простору налик „месечевим пејзажима“ снимани су кадрови за први српски постапокалиптични филм под називом „Воља синовљева“, по сценарију Страхиње Мацаревића, у режији Немање Ђеранића.

Далеко од „одлагача 1“ да се његов рад не чује у позадини снимака, филмска и продукцијска екипа током два дана вредно је радила од зоре до касних поподневних сати. Упркос јутарњем мразу и заводњеном материјалу од велике количине кише која је падала у данима пре снимања, позната глумачка лица у несвакидашњим костимима оживљавала су причу о епској авантури инспирисаној српском традицијом у будућности после нуклеарне катастрофе.

■ Снимање дела кадрова „Воље синовљеве“ у РБ „Колубара“

/// Фото: Н. Мишчевић

Одлично организовани чланови продукције, у организацијски компликованим условима, веома спретно су припремили неопходну логику како би снимање протекло по плану.

Током наше посете сету, имали смо прилику да видимо

како изгледа припрема и реализација сцене, како се екипа дружи између снимајућих сати. Аутентични ликови у необичним костимима које оживљавају Светозар Цветковић као посебно занимљив лик, Игор и Петар Бенчина, Миодраг

Радоњић и бројни други глумци и каскадери...

Глумачку екипу чине још и Сергеј Трифуновић, Јово Максић, Златан Видовић, Марта Бјелица, Исидора Симјоновић и многи други. Део екипе био је и недавно преминули Жарко Лаушевић.

Снимање овог филма првобитно је почело 2017. године. Након што је, ове године, продукцију пројекта преузела продукцијска кућа „Режим“ на челу са Милошем Аврамовићем и Аљошом Ђеранићем, уз подршку Телекома Србије, настављено је снимање филма и серије од осам епизода. Копови РБ „Колубара“ једна су од многобројних локација на којима је снимано. Премијера филма се очекује током јесени 2024. године.

Н. Ж.

Приручник за солидан живот

Најважнији утисак који сам понела из Лазаревца је то да, док школски систем спава, наставнице и наставници српског језика, литерарних и драмских секција не чекају системска решења, него организују децу како би им обезбедили ново искуство и пружили им шансу да заволе књигу или галерију. Зато њихов посао није као посао других, чији се штрајк не би приметио. Наставници су важни као лекари, јер они и даље утичу на рађање једног новог света. Тај нови свет биће грађанско друштво, будућа позоришна публика и мислећи људи – рекла је Оливера Зуловић, ауторка, након промоције своје прве књиге „Приручник за солидан живот“ која је 30. новембра одржана у Модерној галерији.

Роман, који је добио награду Политикиног забавника као најбоља књига за младе у 2022. години, а био је и у ширем избору за НИН-ову награду, представљен је великој групи ученика шестог, седмог и осмог

разреда из основних школа „Кнез Лазар“ и „Дуле Караклајић“. Иако је тек понеко прочитао причу о Љуби и Љубици, дванаестогодишњацима који покушавају да се снађу у свету који их окружује, постављена су многа питања – највише о томе како се књига пише и како је то бити писац.

Оливера је, уз неколико анегдота, и уз евидентно искуство на клизавом терену

обраћања тинејџерима, испричала како је причу написала у покушају да боље разуме свог сина.

– Иако је период одрастања у сваком времену тежак, мислим да ова генерација има ту предност што се многи родитељи, међу којима сам и ја, заиста труде да држе корак и да учествују у њиховом свету. Деци је пак, као и увек, задатак да се од тога бране, да трче испред нас

и да преиспитују наше вредности – каже ауторка.

Разговор су, уз модераторку Душицу Живановић, усмеравале и наставнице Катарина Јовановић, Александра Љубојевић и Гордана Савић. Нисмо могли да не запазимо да су својим ученицима ауторитет и да им се они обраћају без узтезања, али са осетним поштовањем. Тај манир су пренели и на обраћање гошћи.

– Разговори након формалне приче о књизи су ми најважнији део сваке промоције. Сву наду коју губим на оваквим догађајима вратим, јер се уверим да међу децом и даље има много емпатије и да су она и даље способна да буду солидарна, да размишљају и буду ганута – закључила је Оливера.

Да је утисак о више него солидно проведеном новембарском поподневу био обостран потврђују и речи једне шестакиње, која је ауторку и промоцију оценила кратко и ефектно, у Љубичином маниру – fine, супер, бомбоника!

А. Павловић

■ Одржан Једанаести школски позоришни фестивал

Представе све квалитетније

Једанаести школски позоришни фестивал одржан је у лазаревачком Центру за културу од 4. до 6. децембра, и у такмичарском делу представиле су се 23 позоришне трупе.

За најбољу представу у категорији млађих разреда проглашен је „Чаробњак из Оза“, у извођењу ученика Основне школе „Војислав Вока Савић“, а у категорији старијих разреда представа „Мирко и Марина“, коју је представила Школа глуме Културног центра „Хаџи Рувим“ из Лајковца. Победничку представу у старијој групи, која се извојила међу 16 конкурентата, написао је Мики Симић, према мотивима Шекспирове комедије „Сан летње ноћи“, а ментори су били академски глумци Мирјана и Петар Михаиловић.

Ове године број пријављених представа био је највећи до сада, па је и победа у јакој конкуренцији за младе глумце још више добила на значају. Евидентно је да представе са годинама поред квантитета добијају и на квалитету, па је све теже издвојити најбољу.

Као и ранијих година, фестивалу су се придружиле махом драмске секције основних школа са територије Градске општине Лазаревац, уз госте из Лајковца из Културног центра „Хаџи Рувим“ и Основне школе „Бора Лазар“ из Влашке. Улаз је био бесплатан, док су учесници, ученици, организатори, наставници и жири на овом фестивалу били волонтери. Организатори, ученици, њихови наставници и учитељи показали су уложени труд на

сцени кроз разноврсну и богату сценографију, али и добро увежбане текстове прилагођене децем узрасту.

– Од самог почетка у организацију фестивала укључен је исти тим људи, који су учили на искуствима од претходних година и трудили се да исправе пропусте, тако да ни ми нисмо више аматери. Резултат тога је да је ове године организација текла беспрекорно и трудићемо се да тај квалитет одржимо. Континуитет фестивала је битан за оне који учествују, који излазе на сцену, али и због формирања публике овог града, јер се деца на оваквим манифестацијама уче култури доласка и понашања у позоришту. Током сва три дана програма који је трајао по три сата сала је била пуна –

Детаљ из представе „Мали принц“

поносно је истакла Александра Љубојевић, наставница српског језика и заменица директорке ОШ „Кнез Лазар“, организаторка и идејни творац фестивала.

Најбољима су додељени пехари, захвалнице, као и пригодне награде које је обезбедила Библиотека „Димитрије Туцовић“.

А. Тошић

Шукри-паша, победа је наша

Фудбалски клуб „Качер“ одиграо је прву утакмицу 1920. године, под именом „Шукри-паша“, али су момци из Белановице тек три године касније, као клуб „Качер“, званично истрчали на фудбалски терен против „Колубаре“ из Лазаревца

■ Тим ФК „Качер“ на првој утакмици

Опкољен са свих страна, без изгледа за било какав преокрет, у марту 1913. године Мехмед Шукри-паша решио је да преда град Једрене. Некада главни град турске империје и важан административни центар био је већ пет месеци под опсадом српске и бугарске војске. Град је био добро утврђен, под руководством водећих немачких војних стручњака који су снабдевали и увежбавали турску војску и сматран је неосвојивим.

Према легенди, Шукри-паша је имао само два захтева. Да се преда српској војсци и да то учини на француском језику. Војвода Степа Степановић сместа је позвао свог мајора, Милована Гавриловића из Белановице, знајући да је овај био на школовању у Француској и да је тамо, у далеком свету, пронашао Полу, љубав свог живота, којом се и оженио.

– Иди види шта 'оће онај Турчин. Кад се преда, а ти га онда испоручи Бугарима. Такав је договор – отпратио је војвода свог јунака на ову необичну мисију.

Чим је српски мајор ушао у одаје славног паше и обратио му се на течно француском, овај је по протоколу кренуо да клекне, држећи у рукама своју китњасту сабљу коју је намеравао да му на коленима преда у

знак покорности. Милован га је наводно спретно дохватио под руку како би га придржао да остане на ногама.

– Нисам ја паша дошао да понизим противника. Бог и ратна срећа су хтели да моја војска победи – рекао му је српски војсковођа.

У знак захвалности за Милованово витешко понашање, Шукри-паша му је поклонио своју сабљу, двоглед и револвер.

■ Спортски дух

Одувек је у Белановици, месту у подножју планине Рудник, фер-плеј био важанији од победе или пораза. Када је група момака одиграла прву фудбалску утакмицу, у Белановици те 1920. године, своју екипу назвала је „Шукри-паша“. По свој прилици, управо због сећања на господски гест свог славног земљака, који је живео у вили одмах изнад травнатог пољанчета на коме је одигран меч.

– Време је избрисало готово сваки траг о тој утакмици. Није познато ни име противничке екипе. Тако је и резултат остао непознат. Једно се, ипак, са сигурношћу зна. Утакмица је одиграна на ливади која је припадала цркви – објашњава Миролjub Божовић (79), хроничар села.

Засеок Белановица настао је у долини истоимене речице у атару села Калањевци. Нагли развој насеља забележен је крајем

19. века, захваљујући царском путу који је долином реке водио од Рудника до Београда. Централно место био је конак у механи која је данас једна од најстаријих сачуваних кућа из тог времена. У јануару 1904. године, када је Белановица проглашена варошицом, ту се већ развило тржиште пољопривредних производа, ракија, сувих шљива и стоке.

Варошица је убрзо попримила градске навике, па су мушкарци друштвени живот проводили, како је то и доликовало оном времену, по кафанама. У центру села налазила се крчма Младена Ђукнића. Друга је била у власништву Радована Ломића, смештена у кући Влаје Колаковића. Последња, трећа, али ништа мање позната, била је на улазу у варош из правца Љига, чији је газда био извесни господин Абусинац.

– У том зачараном троуглу, резервисаном искључиво за праве мушкарце, уз шљивовицу из чокањета бистрила се политика, склапали посллови и пратила спортска „мода“ – покушава Божовић да дочара ондашње прилике.

■ Музички туш

Спортски живот у Белановици и околини, сем традиционалних разноврсних народних игара и надметања попут бацања камена с рамена, скокова из места у даљ, трчања, санкања и скијања, рвања и коњичких такмичења, почетком прошлог века

Ладна вода и два бода

Прву званичну лигашку утакмицу ФК „Качер“ одиграо је 1973. године у Ваљевоу, против истоименог клуба. Белановчани су победили резултатом 3 : 1, а стрелци су били Милета Јовић, Мића Војиновић и Драган Игњатовић Фурта. Остало је записано да је у Ваљево дошло пуно навијача из Белановице. Тада је настала навијачка песма: „Тече Качер ладна вода донесомо оба бода“!

Црквено игралиште

постепено се ширио и на савремене спортске дисциплине. Посебно на фудбал који је, слободно се може рећи, у то време постао ствар помодарства, од како је Енглеz Хуго Були 1896. године у Србију донео фудбалску лопту.

– Добривоје Мирић, ученик Српске краљевске трговачке академије у Београду, донео је у Белановицу прву лопту. Клуб још увек није био организован па су се варошки момци викендом, и о распусту, окупљали на црквеној ливади да тамо пикају нову игру која је залудела свет – преноси Божовић податке до којих је дошао у току својих опсежних истраживања.

Спортско друштво „Качер“ основано је 1923. године, а фудбалски клуб био је његова окосница. Један од оснивача био је Стеван

Марковић Сингер из Шутаца, комунистички активиста који је основао и прву читаоницу. У почетку се озбиљно бавио и фудбалом. Користио је друштво и за партијску агитацију. Често су после утакмице одржаване приредбе за мештане. Сингер је иницирао и стварање Соколске чете у Белановици.

Четири године пред почетак Другог светског рата Сингер је основао ФК „Хајдук“ који због недостатка средстава није дуго опстао. Ипак, једно кратко време, непосредно после рата, клуб је по њему носио име.

Лазини калемови

Прву званичну утакмицу Качерци су одиграли 1923. године у Лазаревцу против „Колубаре“ која је основана две године раније. Играло се на пољанчету преко пута Женске занатске школе. Ту је обележен терен и постављене стативе. Белановчани су изгубили резултатом 2 : 1. Остало је забележено како је сваки погодак праћен тушем присутних музичара без којих се у то време није могла ни замислити утакмица. Били су саставни део публике.

Нажалост, нема званичних података о оснивању клуба. Тек 50 година након те прве утакмице „Качер“ је добио такмичарску легитимацију. Све до седамдесетих година прошлог века фудбал се играо на црквеном терену. Пошто није имао потребне димензије, месна заједница је откупила земљиште на коме су се некада налазили Лазини калемови, воћњак који је припадао још једном знаменитом Белановчанину, пуковнику Лазару Матијевићу. Ту је направљено игралиште на коме ФК „Качер“ игра и данас.

– Из богате спортске прошлости СД „Качер“ није сачувано много докумената.

Нарочито нема података из времена од оснивања друштва до седамдесетих година прошлог века. Тек понека фотографија сачувана у приватним архивама, која је објављена на сајту о историјату наше вароши – са жаљењем закључује аутор сајта о Белановици Миролуб Божовић.

Белановица је још увек лепа и тиха варошица подно Рудника. Географски гледано центар је качерског краја и управо је зато између два рата доживела процват и добила статус среза. Градић је имао и дугу туристичку традицију, био је прва дама сеоског туризма, имали су и ово и оно. Али, нажалост, после свих недаћа кроз које је овај градић прошао мало тога је остало у функцији.

Дакле, Белановица данас – једва 200 душа, пут – улица, право ресторана „Качара“, с десне стране бензинска пумпа, с леве хотел који не ради. Кад савијеш дешње, преко мостића, пукне видик на фудбалско игралиште. Кô ново. Тамо где су некад били Лазини калемови.

Д. Ђорђевић

Четири Шукри-пашине сабље

У Војном музеју у Београду чува се сабља коју је, наводно, Шукри-паша предао мајору Миловану Гавриловићу приликом капитулације Једрена. И у Народном музеју у Чачку налази се сабља турског паше наводно задобијена током предаје Једрена, 26. марта 1913. године. У Народном војноисторијском музеју у Софији, те у Једрену у Турској, изложене су такође сабље које се приписују заповеднику одбране Једрена у Првом балканском рату. Сва је прилика, међутим, да је Шукри-пашу заробио бугарски пуковник Мархолов и спровео га до генерала Иванова. Мајор Гавриловић је у домаћој штампи изнео тезу како је он заробио Шукри-пашу. Ипак, у јавности још увек постоје контроверзе око предаје Једрена и оригиналне пашине сабље.

Лаза

Почетком 1904. Лазар Матијевић био је у делегацији Качераца која је у Београду издејствовала проглашење Белановице за варошицу. За време Колубарске битке био је помоћник начелника штаба Треће српске армије, којом је командовао Павле Јуришић Штурм. Седиште армије налазило се делом у згради Основне школе у Белановици, а делом у Лазиној родној кући. Гроб му се налази одмах изнад игралишта.

Узор за будуће кошаркашице

Милица Ненадић, професорка физичког, дипломирани кошаркашки тренер и бивша кошаркашица „Пролетера“ из Зрењанина, пре око годину дана добила је јединствену прилику да, под окриљем младог Кошаркашког клуба „Рудар“, на групу девојчица пренесе свој ентузијазам и љубав према овом спорту. Поверен јој је тим који се такмичи у пионирској лиги, али и група од тридесетак девојчица узраста од првог до седмог разреда, које су полазнице школе кошарке.

– Ученице основних школа за наше тренинге чују углавном међу својим вршњакињама, неке само пробају, али немали број одлучи да остане и да да кошарци праву шансу. Рад са овом узрасном групом није лак, а девојчице имају посебно сложену психологију, па је потребно успоставити јасна правила, али и приступити им са великим разумевањем и стрпљењем. Покушавам да им усадим осећај да се обавезе морају испуњавати који је, сматрам, веома важан у спорту, али и у животу – каже Милица, која је и сама почела да тренира у најранијем узрасту.

Каже да резултати у млађим категоријама нису приоритет и да је најважније да деца заволе кошарку и да што дуже остану у њој. Мишљења је, као и већина тренера који раде са децом, да је најмлађима преко потребно да у слободно време буду заокупљени здравим активностима.

– Жеља ми је да женска кошарка заживи у граду. Да нас следеће сезоне буде још више на тренинзима и да стварамо тим. Свако дете ће се пронаћи негде, а мој циљ, као наставника и тренера, јесте да их усмерим и отворим им могућност да кроз спортске активности формирају здраве навике – каже Милица и додаје да има велику подршку од других тренера у свом клубу.

■ Дворански спортови

Уз навијаче до резултата

На измаку првог дела такмичења у дворанским спортовима одигран је лазаревачки одбојкашки дерби Друге лиге Центар. Домаћин ове утакмице, Одбојкашки клуб „Колубара“ изгубио је од одбојкашица „Лазаревца“ резултатом 1 : 3. Овом победом Лазаревчанке су учврстиле позицију на врху табеле и другопласираним ривалкама побегле за четири бода.

У Другој мушкој лиги Србије кошаркаши „Колубара Ла 2003“ заузимају седму позицију, са освојених 20 бодова. „Зелени“ ову сезону играју са веома младим играчима, који чине окосницу тима. Кошаркашки клуб „Парагон“ наступа у Мушкој регионалној лиги (МРЛ) Центар и тренутно заузима другу позицију са 16 поена.

Рукометаши „Колубаре“ први део првенства завршили су без пораза, са три нерешена резултата. То им је донело друго место на табели Супер Б рукометне лиге Србије. Популарне „кртице“ се спремају за наставак такмичења са циљем да се нађу у баражу за Супер А лигу, који ће се играти по завршетку првенства. Цео тим састављен је од играча из Лазаревца, а повратак у елиту био би ветар у леђа овим младим момцима и клубу.

И током ове полусезоне сви тимови имају велику подршку навијача, који су играч више на терену, а којих је све више у великој сали Спортско-рекреативног центра „Колубара“.

Т. К.

Циљ – активно дете

Милица Ненадић ради и као професор физичког и здравственог васпитања у основној школи у Великим Црљенима. Са својим колегама упућује децу на бројне активности и заједно промовишу разне спортове. Спремају их за многа такмичења и покушавају да у сваком детету открију неки таленат.

– Колектив у коме радим је заиста феноменалан. Наша мисија је да допремо до сваког детета, изместимо га из неке зоне комфора, да га активирамо и покренемо, неважно да ли је реч о глуми, фолклору или спорту. Резултати су брзо видљиви. Приступ детету је најбитнији и надам се да смо успешни у томе – каже наша саговорница.

ЕПС ИНФО

Скенирај QR код

Све информације на једном месту

Мобилна апликација
и портал за запослене

<https://energija.eps.local>

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд 658(497.11)(085.3)
ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА Србије Енергија Колубара ЕПС ЕПС Енергија Колубара / главни и одговорни уредник Ана Павловић. -
2017. бр. 1 (нов.) - . - Београд : Електропривреда Србије, 2017- (Аранђеловац : Три О). - 30 стр.
Месечно. - Је наставак: Колубара (Пазаревац) = ISSN 1451-2890
ISSN 2560-5143 = ЕПС Енергија Колубара
COBISS.SR-ID 250299404

